

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Secunda secundae Summa Theologiae

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

6 Quomodo se habeat ad fiduciam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72772)

cit quod magnanimus non est philokindinos, idest, amator periculi: ad fortem autem pertinet se exponere periculis. ergo magnanimitas non convenit cum fortitudine, vt possit dici pars eius.

¶ 3 Præc. Magnanimitas respicit magnum in bonis sperandis. Fortitudo autem respicit magnum in malis timendis, vel audiendis: sed bonum est principalius quàm malum. ergo magnanimitas est principalior virtus quàm fortitudo. non ergo est pars eius.

SED CONTRA est, quod Macrobius & Andronicus ponunt magnanimitatem fortitudinis partem.

RESPONDEO, Dicendum, quod sicut supra dictum est *, principalis virtus est, ad quam pertinet aliquem generalem modum virtutis constituere in aliqua materia principali. Inter alios autem generales modos virtutis vnus est firmitas animi, quia firmiter se habere requiritur in omni virtute, vt dicitur in 1. * Ethico. Præcipue tamen laudatur hoc in virtutibus, quæ in aliquo arduum tendunt, in quibus difficillimum est firmitatem seruare. Et ideo quâro difficilium est in aliquo arduo firmiter se habere, tanto principalior est virtus, quæ circa illud firmitatem præstat animo. Difficilium autem est firmiter se habere in periculis mortis, in quibus confirmatur animus fortitudo, quàm in maximis bonis sperandis, vel adipiscendis, ad quæ confirmatur animus magnanimitas: quia sicut homo maxime diligit vitam suâ, ita maxime refugit mortis pericula. Sic ergo patet quod magnanimitas convenit cum fortitudine, in quantum confirmatur animus circa aliquod arduum. Deficit autem ab ea in hoc, quod firmatur animus in eo circa quod facilius est firmitatem seruare. Vnde magnanimitas ponitur pars fortitudinis, quia adiungitur ei sicut secundaria principali.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut Philosophus dicit in 5. * Ethico. carere malo accipitur in ratione boni. Vnde & non superari ab aliquo grati malo, puta, a periculis mortis, accipitur quodammodo pro eo, quod est attingere ad magnum bonum, quorum primum pertinet ad fortitudinem, sed secundum ad magnanimitatem: & secundum hoc fortitudo, & magnanimitas pro eodẽ accipi possunt. Quia tamen alia ratio difficultatis est in vtroque prædictorum, ideo proprie loquendo magnanimitas a Philosopho ponitur alia virtus a fortitudine.

AD II. dicendum, quod amator periculi dicitur, qui indifferenter se periculis exponit: quod videtur pertinere ad eum, qui indifferenter multa quasi magna existimat, quod est contra rationem magnanimitatis. Nullus enim videtur pro aliquo se periculis exponere, nisi illud magnum existimet. Sed pro his, quæ vere sunt magna, magnanimus promptissime se periculis exponit: quia operatur magnum in actu fortitudinis, sicut in actibus aliarum virtutum. Vnde & Philosophus ibidem * dicit, quod magnanimus non est microkindinos, idest, pro paruis periclitans. Sed est megalokindinos, idest, pro magnis periculis periclitans. & Seneca dicit in libro 7 de quatuor virtutibus. Eris magnanimus, si pericula non appetas vt temerarius, nec formides vt timidus. Nam nil timidum facit animum, nisi reprehensibilis vitæ conscientia.

AD III. dicendum, quod malum in quantum habet in modum, fugiendum est. Quod autem contra ipsum sit persistendum, est per accidens. in quantum oportet sustinere mala ad conseruationem bonorum. Sed bonum de se est appetendum: & quod ab eo refu-

giatur, non est nisi per accidens, in quantum scilicet existimatur excedere facultatem desiderantis. Semper autem quod per se est, potius est quàm illud quod est per accidens: & ideo magis repugnat firmitati animi arduum in malis, quàm arduum in bonis. & ideo principalior est virtus fortitudinis, quàm magnanimitatis. Licet. n. bonum sit simpliciter principalius quàm malum, malum tamen est principalius quàm ad hoc.

ARTICVLVS VI.

Utrum fiducia pertineat ad magnanimitatem.

B AD SEXTVM sic proceditur. Videtur quod fiducia non pertineat ad magnanimitatem. Potest enim aliquis habere fiduciam non solum de seipso, sed etiã de alio, secundum illud 2. ad Corinth. 3. Fiduciam autẽ talem habemus per Christum Iesum ad Deum, non quod sufficientes simus cogitare aliquid a nobis quasi ex nobis: sed hoc videtur esse contra rationem magnanimitatis. ergo fiducia ad magnanimitatem non pertinet.

¶ 2 Præc. Fiducia videtur esse timori opposita, secundum illud Isa. 12. Fiducialiter agam. & non timebo: sed carere timore magis pertinet ad fortitudinem. ergo & fiducia magis ad fortitudinem pertinet, quàm ad magnanimitatem.

¶ 3 Præc. Præmium non debetur nisi virtuti: sed fiducia debetur præmium. dicitur enim ad Hebr. 3. quod nos sumus domus Christi, si fiduciam & gloriam spei vsque in finem firmam retineamus. ergo fiducia est quædam virtus distincta a magnanimitate: quod etiã videtur per hoc quod Macrobius * eam magnanimitati condiuidit.

SED CONTRA est, quod Tullius * in sua Rhetorica videtur ponere fiduciam loco magnanimitatis, vt supra dictum est. ¶ RESPON. Dicendum, quod nomen fiduciæ ex fide assumptum esse videtur. Ad fidem autem pertinet aliquid, & alicui credere. Pertinet autem fiducia ad spem, secundum illud Iob 11. Habebis fiduciam proposita tibi spe: & ideo nomen fiduciæ hic principaliter significare videtur, quod aliquis spem concepiat ex hoc, quod credit verbis alicuius auxiliũ promittentis. Sed quia fides dicitur et opinio vehemens, contingit aut aliquid vehementer opinari non solum ex eo, quod est ab alio dictum, sed etiã ex hoc quod est in alio consideratum: inde est quod fiducia etiam potest dici, quia aliquis spem alicuius

Secunda Secunda S. Thomæ.

¶ Super Questionis centesimo vigesimo nona Articulum sexagesimum.

¶ In art. 6 eiusdem q in responsione ad tertium pro quanto ibi dicit, quod fiducia pro spe certa in materia magnanimitatis non est virtus, sed conditio virtutis, dubium ex Martino o c currit in eodẽ tract. quæst. de fiducia, p. hãre primò, quod est species magnanimitatis. Primo, fiducia continetur sub aliqua virtute, vt inferius sub superiore essentiali: sed nulla est alia, nisi magnanimitas. ergo. Minor partes, quia restricta est ad materiam magnanimitatis. Maior probatur, quia actus fiduciæ est actus per se virtuosus. ergo habitus est per se virtuosus. Dicitur secundò, quod non valet, quod dicit Thomas, quod fiducia importat quandam modum spei: quia fiducia est spes roborata ex firma opinione, quia possit queri, quod per modum spei intelligat. Att. n. intelligit ipsam spem, aut aliud a spe. Et si aliud, aut intrinsecum, aut extrinsecum: & facile deduceretur mēbra. Ego autem dico, quod fiducia non est aliud quàm spes, non quælibet, sed habens cõiunctã certitudinẽ. Et si hoc intelligat per modum spei, non contradicō.

¶ Ad hoc dicitur, negando quod fiducia, vt est pars integralis fortitudinis, vt scilicet restricta est ad materiam fortitudinis, sit virtus proprie loquendo: & propterea non continetur sub aliqua virtute, vt inferius sub suo superiori essentiali. Et ad probationẽ, quod actus fiduciæ est actus per se virtuosus. er-

R R go ha-

Sup. q. 123. cor. Et 3. di. 3. q. 3. ar. 3. q. 1. cor.

li. i. in som. niã. Schol. in fol. 3. ante mediũ libri.

* Lib. 3. de inuentione in fol. 3. ante r. nem. ¶ q. præc. & q. 129. in dial. sioue.

Utrum securitas ad magnanimitatem pertineat.

AD septimum sic proceditur. Videtur quod securitas ad magnanimitatem non pertineat. Securitas. n. vt supra habitum * est, importat quietem quandam perturbatione timoris: sed hoc maxime facit fortitudo, ergo securitas videtur idem esse, qd fortitudo: sed fortitudo no pertinet ad magnanimitatem, sed potius conuertitur ergo neque securitas ad magnanimitatem pertinet.

¶ 2. Pret. lid. dicit in li. Eymolog. qd securus dicitur quasi sine cura: sed hoc videtur esse contra verum, quae curam habet de rebus honestis, secundum illud Apostoli 2. ad Timot. 2. Sollicite cura repositum probabilem exhibere. Deo. ergo securitas non pertinet ad magnanimitatem, quae operatur magnum in omnibus virtutibus.

¶ 3. Pret. Non est idem virtus, & virtutis premium: sed securitas ponitur virtutis premium, vt patet Job 11. Similitudinem, quae est in materia, absteris, defossus securus domites. ergo securitas non pertinet ad magnanimitatem, neque ad aliam virtutem, sicut pars eius.

SED CONTRA est, quod Tullius dicit in 1. * de Officiis, quod ad magnanimum pertinet neque perturbatione animi, neque homini, neque fortune succumbere: sed in hoc consistit hominis securitas ergo securitas ad magnanimitatem pertinet.

RESPON. Dicendum, qd sicut Philof. dicit in 2. * sive rhetorice, Timor fecit homines confidentiosos, in quantum scilicet curam habent qualiter possint euadere ea, quae timeant. Securitas autem dicitur per remotionem huius curae, quam timor ingerit: & ideo securitas importat quandam perfectam quietem animi a timore, sicut fiducia importat quoddam robur spei: Sicut autem spes directe pertinet ad magnanimitatem, ita timor directe pertinet ad fortitudinem: & ideo sicut fiducia immediate pertinet ad magnanimitatem, ita securitas immediate pertinet ad fortitudinem. Considerandum tamen est, quod sicut spes est causa audaciae, ita timor est causa desperationis, vt supra habitum est, * cum de passionibus ageretur: & ideo sicut fiducia ex consequenti pertinet ad fortitudinem, in quantum

rei concepit ex aliquo considerato. Quandoque quidem in seipso, puta, cum aliquis videns se sanum, confidit se diu victurum. Quandoque autem in alio, puta, cum aliquis considerans alium amicum suum esse, & potentem, fiduciam habet adiuari ab eo. Dicitur est autem supra, * quod magnanimitas proprie est circa spem alicuius ardui: & ideo quia fiducia importat quoddam robur spei proueniens ex aliqua consideratione, quae facit vehementem opinionem de bono affequendo, inde est qd fiducia ad magnanimitatem pertinet.

AD PRIMUM ergo dicendum, quod sicut dicitur in 4. Ethicor. * ad magnanimum pertinet nullo indigere, quia hoc deficientis est: hoc tamen debet intelligi secundum modum humanum. vnde addit, vel vix. Hoc est enim supra hominem, vt omnino nullo indigeat. Indiget enim omnis homo, primo quidem diuino auxilio: secundo autem etiam auxilio humano, quia homo est naturaliter animal sociale, eo quod sibi non sufficit ad vitam. In quantum ergo indiget alijs, sic ad magnanimum pertinet, vt habeat fiduciam de alijs: quia hoc etiam ad excellentiam hominis pertinet, quod habet alios in promptu, qui enim possint iuare. In quantum autem ipse aliquid potest, intantum ad magnanimitatem pertinet fiducia, quam habet de seipso.

AD II. dicendum, quod, sicut supra * dictum est, cum de passionibus ageretur, spes quidem directe opponitur desperationi, quae est circa idem obiectum, scilicet, circa bonum: sed secundum obiectorum contrarietatem opponitur timori, cuius obiectum est malum. Fiducia autem quoddam robur spei importat, & ideo opponitur timori, sicut & spes. Sed quia fortitudo proprie firmat hominem circa mala, magnanimitas autem circa prosecutionem bonorum: inde est quod fiducia magis proprie pertinet ad magnanimitatem, quam ad fortitudinem. Sed quia spes causat audaciam, quae pertinet ad fortitudinem, inde est quod fiducia ex consequenti ad fortitudinem pertinet.

AD III. dicendum, quod fiducia, vt dictum * est, importat quandam modum spei: est enim fiducia spes roborata ex aliqua firma opinione. Modus autem adhibitus alicui affectioni potest pertinere ad commendationem ipsius actus, vt ex hoc sit meritorius: non tamen ex hoc determinatur ad speciem virtutis, sed ex materia. Et ideo fiducia non potest, proprie loquendo, nominare aliquam virtutem, sed potest nominare conditionem virtutis. Et propter hoc numeratur inter partes fortitudinis, non quasi virtus adjuncta, nisi secundum quod accipitur pro magnanimitate a Tullio, * sed sicut pars integralis, vt dictum est. *

Art. i. ad 3. argum.

l. i. q. cap. 3. declinando ad finem tom. 5. D. 679.

l. 2. q. 2. ar. 2. & 3. & q. 40. ar. 4.

In corp. ar.

Loco citato in argu. sed contra. q. 129. ar. 1.